

Ekspllosionen i Flensborg 14. juni 1945

- Ødelæggelsen af de fire danske torpedobåde af Dragen- og Glenten-klassen.

Marinehistorisk Tidsskrift nr, 4, november 2002, bragte en artikel af undertegnede, der omhandlede de torpedobåde, som i februar 1941 blev udleveret til Tyskland. I artiklen beskrev jeg bl.a. hvordan fire af bådene blev stærkt beskadiget ved en ammunitionsekspllosion ombord på tenderen Donau i Flensborg havn den 14. juni 1945. Jeg har siden via pensioneret orlogskaptajn Jørgen Strange Lorensen fået en længere beskrivelse af begivenhederne i Flensborg, og har konstateret, at min version af begivenhederne ikke var helt korrekt. Jeg vil derfor dele de nye oplysninger med tidsskriftets læsere.

Ødelagte skibe i Flensborg havn. I baggrunden den kæntrede tender Donau

Beretningen er skrevet af nu afdøde tyske kaptajnløjtnant Gerhard O. Richter, hvis firma efter krigen deltog i oprydningen efter eksplosionen, der spredte ammunition ud over store dele af Flensborg havn.

Forhistorien

Efter Tysklands overgivelse i maj 1945 samlede de britiske besættelsesstyrker mange af de tilbageværende tyske krigsskibe i Flensborg havn. Briterne gav de tyske besætninger ordre til, i samarbejde med en gruppe tidligere tyske soldater, nu krigsfanger, at afvæbne skibene. Al ombordværende ammunition – fra torpedoer, dydbomber og artilleriammunition til gevær-, pistol- og signalammunition – skulle transporteres i land, hvor britiske tropper ville skaffe det af vejen. Tyskerne var meget effektive, og transporterede ammunitionen i

land hurtigere end de britiske tropper kunne bortskaffe det, og i løbet af få uger var der oparbejdet et større lager af ammunition i en række barakker ved havnen.

Opankrede skibe i Flensborg fjord, sommeren 1945.

Ekspllosionen

Ifølge Richters beretning skete første eksplosion kl. ti minutter over otte om morgenen den 14. juni 1945. En barak, hvori man opbevarede 20mm ammunition sprang i luften og eksploderende ammunition og brændende dele af barakken regnede ned over et stor område af havnen. Små ti minutter senere fulgte den næste og langt kraftigere eksplosion. Denne gang var det en nærliggende barak, der indeholdt mellem 200 og 250 dybd bomber, der røg i luften. Den mest almindelige tyske dybd bomber indeholdt ca. 125 kg. sprængstof, så der er ingen tvivl om, at der har været tale om en meget kraftig detonation.

Ekspllosionen startede en kædereaktion, der fik resten af de omkringliggende barakker til, i hurtig rækkefølge, også at springe i luften. Trykbølgen fra eksplosionen bredte sig hurtigt ud over området, og jævned både bygninger i havneområdet med jorden og væltede skibe i havnen. Eksplosionen var så kraftig, at tage blev revet af i Flensborg by, og ruder blev smadret hele 10 kilometer væk!

De britiske styrker i Flensborg troede først, at der var tale om et tysk mytteriforsøg og/eller sabotage, og gik derfor straks i alarmberedskab, men de fandt hurtigt ud af, at der var tale om en katastrofe af stort omfang. Britiske styrker rykkede derfor hurtigt ind og hjalp de tyske brandfolk og frivillige med at slukke brandene. Et arbejde, der blev hæmmet af de store mængder ueksploderet ammunition, der var spredt over havneområdet.

De danske torpedobåde

Udfor de eksploderende barakker lå tenderen Donau og i nærheden af denne, fire af de danske torpedobåde, der var blevet udleveret i 1941; TFA 1, 2, 5 og 6 (Høgen, Ørnen, Hvalen og Laxen). De to sidste både, Glenten og Dragen, var gået tabt i foråret 1945.

Trykbølgen fra eksplosionen fik den 4620 tons tunge Donau til at springe læk og kæntre. De danske torpedobåde fik totalraseret deres overbygning, og fik svære skader på selve skroget. De forblev dog flydende.

Billeder af skaderne, taget efter at skibene var blevet slæbt tilbage til Holmen i København.

I 1945 drog en mindre gruppe af søværnets ansatte til de nordtyske havne for at lede efter erobrede danske skibe. Ifølge en senere beretning fra John Ahrentoft, der deltog i togtet, ankom de udsendte danskere til Flensborg blot få timer efter, at eksplosionen havde fundet sted. De fandt her bl.a. de danske torpedobåde, der trods de store skader, efterfølgende blev slæbt hjem til Holmen. Søværnet opgav dog at reparere dem, og de blev skrottet i 1949-52.

Ødelagte torpedobåde ved Dokøen i 1945.

Hvad gik galt?

Englænderne nedsatte efterfølgende en undersøgelseskommission, der skulle finde årsagen til katastrofen. Kommissionen interviewede alle overlevende fra ulykken, og kom frem til følgende mulige forklaring: Den 14. juni var den britiske Konges fødselsdag, og derfor en britisk helligdag. Det betød at den opsamlede ammunition ikke blev afhentet denne dag, men det var der ikke nogen, der havde fortalt tyskerne. De fortsatte derfor arbejdet med at indsamle og opmagasinere ammunitionen fra skibene i havnen, og derfor lå der ekstra meget ammunition i barakkerne denne dag. Richters mulige forklaring på, hvad der skete lever fuldt op til Murphys lov om, at *"alt hvad der kan gå galt, går galt"*.

Under en gennemgang af, hvordan de tyske arbejdere skulle omgås den indsamlede ammunition, kom en af arbejderne til, ved et uheld, at aktivere tændsatsen på en håndgranat. Han gik derefter i panik, og smed granaten fra sig – og den landede midt i en bunke med ammunition fra signalpistoler og lignende små håndvåben. Den ledende officer kommanderede straks alle ud af bygningen, hvorefter han forsøgte at afværge eksplosionen. Det mislykkedes og han døde i forsøget. Eksplosionen fra signalammunition brente sig derfra til 20mm granaterne, og det satte kædereaktion i gang.

Eksplosionen krævede umiddelbart 60 dødsopfre, hvoraf langt hovedparten var tyskere. Derudover blev over 200 såret, hvoraf en række senere afgik ved døden. I alt skulle 88 personer have mistet livet.

Den dag i dag hænder det, da sportsdykkere støder på ammunition i havneområdet, men om det stammer fra ammunitionsekspllosionen eller fra de

voldsomme allierede flyangreb, som Flensborg blev udsat for i krigens sidste år, det er ikke altid til at afgøre....

Søren Nørby, stud. mag.
Noerby@orlogsmuseet.dk

Illustrationer:

- Side 1 Flensborg havn efter eksplosionen. Fra Jørgen Strange Lorenzen.
Fra Orlogsmuseets arkiv: Reg. nr. 88b-2002.
- Side 2 Flensborg fjord, sommeren 1945. . Fra Jørgen Strange Lorenzen.
- Side 3 Skaderne på tp-bådene. Fra Orlogsmuseets arkiv: Reg. nr. 417-1965 og
414-1965 & 94:2002.
- Side 4 Ødelagte torpedobåde. Fotograf Jørgen Strange Lorenzen.
Fra Orlogsmuseets arkiv: Reg. nr. 88a-2002.

Litteratur

- Ahrentoft, John "Fremfinding og hjemtagning af danske skibe fra tyske havne i tiden 20.
maj – 15. august 1945."
Findes i Orlogsmuseets arkiv. Reg. Nummer 105:2002.
- Gröner, Erich "Die Deutschen Kriegsschiffe 1815-1945"
Bernard & Graefe Vorlag. 1993.
Bind 4 & 5
- Richter, Gerhard O. "Das Munitionsunglück am 14. juni 1945 in Flensburg – Kielseng"
Findes i Orlogsmuseets arkiv. Reg. Nummer 90:2002.
- Artikel af Gerhard O. Richter i Flensborg Avis, 16. juni 1995
Findes i Orlogsmuseets arkiv. Reg. Nummer 91:2002.